

บทบาทยาจีนหวงฉี (黄芪: Astragalus) ที่ใช้ป้องกันและรักษา โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

ศญาดา ด่านไทยวัฒนา*, ศิริพร พจน์พาณิชพงศ์*, วันฉัตร โสฬส**

รับบทความ: 20 มีนาคม 2564

รับบทความที่แก้ไข: 3 มิถุนายน 2564

ตอบรับเพื่อตีพิมพ์: 3 มิถุนายน 2564

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ระบาดรุนแรงไปทั่วโลก แพทย์จีนมีหลักการป้องกันโรคที่ดียิ่ง เพราะศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีแนวคิดที่เชื่อว่า การป้องกันไว้ก่อนเป็นสิ่งสำคัญที่สุดและ“เจิ้งชี่”พร่อง หรือลมปราณคั่งในร่างกายพร่องเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรค เนื่องจากแพทย์จีนเรามองโรคเป็นองค์รวม ไม่แยกส่วน ดังนั้นร่างกายและจิตใจจึงมีความสัมพันธ์กัน อารมณ์ก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรค ผู้เขียนในฐานะแพทย์จีนคนหนึ่งอยากนำเสนอประเด็น การใช้ยาจีนหวงฉีในการป้องกันโรค ในแง่ที่ยาจีนหวงฉี สามารถนำมาใช้ในการปรับสมดุลร่างกายและบำรุงลมปราณคั่งในร่างกายหรือ“เจิ้งชี่”ในร่างกาย เพื่อการป้องกันและรักษาโรค โดยเฉพาะโรคระบาดอย่างโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

คำสำคัญ: ยาจีน; หวงฉี; การป้องกันโรค; การรักษาโรค; เชื้อไวรัสโคโรนา 2019

* อาจารย์ประจำหลักสูตรการแพทย์แผนจีน คณะการแพทย์แผนจีน วิทยาลัยนครราชสีมา

** อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา

ผู้เขียนหลัก ศญาดา ด่านไทยวัฒนา Email: sayada2829@hotmail.com

DOI: <https://doi.org/10.14456/rhpc9j.2021.26>

Roles of Chinese Medicine: Huangqi (黄芪: Astragalus) in the Prevention and Treatment of Coronavirus Disease 2019

Sayada Danthaiwattana*, Siriporn Pojpanichphong*, Wanchat Solod**

Received: March 20, 2021

Revised: June 3, 2021

Accepted: June 3, 2021

Abstract

From the situation of the coronavirus 2019 outbreak that spread severely around the world, traditional Chinese medicine has an excellent disease prevention strategy. That is because traditional Chinese medicine has the idea that prevention is the most important and "Zheng Qi" depletion is one of the causes of diseases. Traditional Chinese medicine views diseases as a holistic, not separated, and that body and mind are related to each other. Emotion is one of the causes of disease. As a Chinese physician, the author would like to present the issues in Chinese medicine in prophylaxis in the sense that Chinese medicine is used to balance the body and nourish the energy, or "Zheng Qi" in the body for the benefits of prevention and treatments of diseases, especially the pandemic of the Coronavirus 2019.

Keywords: Chinese medicine; Astragalus; Disease prevention; Treatment; Coronavirus 2019

* Instructor of Traditional Chinese Medicine, Faculty of Traditional Chinese Medicine, Nakhon Ratchasima College

** Instructor of Sports and Exercise Sciences, Faculty of Public Health, Nakhon Ratchasima College

Corresponding author: Sayada Danthaiwattana Email: sayada2829@hotmail.com

DOI: <https://doi.org/10.14456/rhpc9j.2021.26>

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเป็นโรคระบาดที่รุนแรง อีกทั้งยังไม่มียารักษา แพทย์แผนจีน มีหลักการป้องกันโรคที่ดีเยี่ยม เพราะศาสตร์การแพทย์แผนจีนมีแนวคิดที่เชื่อว่า การป้องกัน ไว้ก่อนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในตำราแพทย์จีนโบราณที่ชื่อว่า “หวงตี้เนยจิง” มีคำกล่าวหนึ่งกล่าวไว้ว่า “**เจิ้งชี่จุ่นเนย เสี่ยงู้เค่อก้าน**” “**正气存内 邪不可干**” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่าภูมิคุ้มกันร่างกาย ดีเชื้อโรคจากภายนอกก็ทำอะไรร่างกายเราไม่ได้ “เจิ้งชี่” หรือแปลเป็นภาษาไทย หมายถึงลมปราณที่ ปกป้องคุ้มกันร่างกายหรือภูมิคุ้มกันร่างกายนั่นเอง ภูมิคุ้มกันร่างกายพร่อง หรือบกพร่องเป็นสาเหตุหนึ่ง ของการเกิดโรค เนื่องจากแพทย์จีนเรามองร่างกายมนุษย์เป็นองค์รวม ไม่แยกส่วนกัน ร่างกายและจิตใจ จึงสัมพันธ์กัน นอกจากนี้อารมณ์ยังเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดโรค ในคัมภีร์เนยจิงกล่าวไว้ว่าการเกิด โรคทั้งหลายมีสาเหตุมาจากลมปราณ (ชี่) และลมปราณ (ชี่) สัมพันธ์กับอารมณ์ ในการป้องกันโรคด้วย เช่นกัน การปรับจิตอารมณ์ให้สมดุลจึงเป็นอีกวิธีที่ช่วยป้องกันโรค นั่นก็คือการบำรุง “เจิ้งชี่” ที่ทำให้ ร่างกายไม่ถูกรุกรานจากสาเหตุแห่งโรค บทความนี้จะพูดถึงหลักการป้องกันโรคด้วยการใช้ยาบำรุง “เจิ้งชี่” ที่ชื่อว่าหวงฉี (黄芪) ตามหลักการของทฤษฎีการแพทย์แผนจีน

ภาพที่ 1 : ยาหวงฉี (黄芪) Astragalus

ที่มา: <https://sc04.alicdn.com/kf/HTB1dLF3dA5E3KVJSZFCq6zuzXXaW.jpg>

1. ความเป็นมาของศาสตร์ยาจีน

มนุษย์ในสมัยก่อนมีการเรียนรู้ในการนำพืชบางชนิดมาใช้ในการปรุงอาหารและมาทำเป็น ยารักษาโรค มีตำราเกี่ยวกับแพทย์แผนจีนเล่มหนึ่งที่เก่าแก่ที่สุดที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันชื่อว่า “**ตำรา หวงตี้เนยจิง**” แต่งในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก เนื้อหาภายในเล่มเขียนเกี่ยวกับทฤษฎีหยิน-หยาง ทฤษฎีปี่ฉุจธาตุ ทฤษฎีเส้นลมปราณ สาเหตุของโรคและการป้องกันรักษาโรค ได้บันทึกเกี่ยวกับยาจีน 28 ชนิดและตำรับยาจีน 12 ตำรับ โดยได้เขียนบรรยายถึงรสชาติและคุณสมบัติต่างๆ ของยา

ตำรา “เส้นท่งเป็นเฉ่าจิง” แต่งในสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก เป็นตำราเล่มแรกที่เน้นบรรยายถึงรสชาติ คุณลักษณะ ฤทธิ์ยา และพิษของยา 354 ชนิด แบ่งเป็นสมุนไพร 252 ชนิด สัตว์ 67 ชนิด และแร่ธาตุ 45 ชนิด รวมถึงวิธีการเตรียมยา แต่ละชนิด ในตำราใช้คำว่า “เป็นเฉ่า” ซึ่งมี 2 ความหมายคือ ความหมายที่ 1 คือสมุนไพร ความหมายที่ 2 คือความรู้ใน การหาสมุนไพร

ตำรา “ถั่งเป็นเฉ่า” แต่งในสมัยราชวงศ์ถัง เป็นตำราเล่มแรกที่มีเนื้อหารายละเอียดเกี่ยวกับ พิษยา ฤทธิ์ยา ปฏิกริยาของยา ข้อบ่งใช้ การแปรรูปและการปรุงยา

ตำรา “เป็นเฉ่ากั่มู่” แต่งในสมัยราชวงศ์หมิงโดยท่านหลี่ซือเจิน เป็นตำรายาจีนที่มีชื่อเสียงที่สุดโดยถูกแปลไปมากกว่า 60 ภาษา เป็นตำราที่รวบรวมและปรับปรุงความรู้ทางด้านยาจีนในช่วง 2,000 ปีที่ผ่านมา มีเนื้อหาเกี่ยวกับยา 1,892 ชนิด มีรูปภาพประกอบมากกว่า 1,100 รูป มีตำรับยามากกว่า 11,000 ตำรับ

ตำรา “จิงหัวเป็นเฉ่า” ตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. 2002 รวบรวมยาเกือบ 9,000 ชนิดส่วนมากเป็นยาที่ นิยมใช้กันน้อยทางคลินิก⁽¹⁾

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาจีน

ยาจีนแต่ละชนิดมีคุณสมบัติในการรักษาโรคเฉพาะตัว การรักษาโรคทางอายุรกรรมของศาสตร์ การแพทย์แผนจีนจะ พิจารณาเลือกใช้ยาตามคุณลักษณะเฉพาะของยา เพื่อไปปรับสมดุลอิน-หยางใน ร่างกายช่วยให้ร่างกายกลับมาทำงาน ตามปกติโรคภัยไข้เจ็บหายไป ร่างกายกลับมาแข็งแรงตามเดิม คุณลักษณะเฉพาะของยา เช่น คุณลักษณะ รสชาติ ทิศทางการ ออกฤทธิ์การ เข้าสู่ เส้นลมปราณ พิษ ของยา เป็นต้น ทฤษฎีความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะของยา มีพื้นฐานมาจากทฤษฎี พื้นฐานทาง การแพทย์จีนคือทฤษฎี หยิน-หยาง ทฤษฎีธาตุทั้งห้าหรือปฏิจาตฺ ทฤษฎีอวัยวะภายใน ทฤษฎีเส้น ลมปราณ และกฎเกณฑ์การรักษาโรคเฉพาะของศาสตร์การแพทย์แผนจีน

3. ความเป็นมาของการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์แผนจีน

การตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์แผนจีน เป็นส่วนสำคัญของการแพทย์แผนจีน โดยมีหลักการ สำคัญ 4 อย่างคือ การมอง การฟัง การถาม และการจับ (ชีพจร) โดยการตรวจวินิจฉัยโรคจำเป็นต้องใช้ ทั้ง 4 อย่างนี้ พร้อมกันเพื่อนำมาวิเคราะห์และวินิจฉัยโรคเพื่อวางแผนการรักษาโรคต่อไป แพทย์จีนใน สมัยโบราณได้สั่งสมประสบการณ์ในการตรวจวินิจฉัยดังกล่าวจนได้เป็นองค์ความรู้ที่มีลักษณะพิเศษ ดังกล่าว และการวินิจฉัยแยกกลุ่มอาการ ปัจจุบันแพทย์แผนจีนยังคงใช้การตรวจวินิจฉัยกลุ่มอาการทาง การแพทย์แผนจีนร่วมกับการตรวจวินิจฉัยทางการแพทย์แผนปัจจุบัน

แนวคิดการรักษาโรคของศาสตร์การแพทย์แผนจีนอยู่ภายใต้แนวคิดทฤษฎีหลักดังนี้

1) ทฤษฎีการมองโรคเป็นองค์รวม เมื่อเกิดโรคขึ้นที่อวัยวะหนึ่งอวัยวะใดในร่างกาย แพทย์จีน จะไม่มองว่าอวัยวะนั้น มีปัญหาเพียงอวัยวะเดียวแต่จะมองลึกลงไปว่าอวัยวะที่ป่วยหรือผิดปกตินั้นอาจมี สาเหตุมาจากอวัยวะหนึ่งซึ่งมีการ ทำงานที่สอดคล้องกันเพราะฉะนั้นการรักษาโรค จึงรักษาเป็น องค์รวม รักษาทั้งร่างกายและมองร่างกาย เป็นองค์รวม การรักษา ก็จะรักษาเป็นองค์รวม คือรักษา ร่างกายทั้งระบบที่มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการเกิดโรค

2) ทฤษฎีการวินิจฉัยโรคโดยการแบ่งแยกตามกลุ่มอาการโรค หรือเรียกว่าการวินิจฉัยแยกกลุ่มอาการ

3) ทฤษฎีธาตุทั้งห้าหรือปฏิจาต ธาตุทั้งห้าในศาสตร์แพทย์จีนหมายถึง ธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ทอง และอวัยวะภายในร่างกาย ทั้งห้า คือ หัวใจ ตับ ไต ปอด ม้าม ก็สังกัดอยู่ในอวัยวะทั้งห้านี้ การรักษาโรคก็ใช้วิธีการบำรุง รักษากระบาย ปรับสมดุลของธาตุทั้งห้าให้เป็นปกติ

4) ทฤษฎีหยิน-หยาง โดยทฤษฎีนี้มีแนวคิดพื้นฐานสำคัญ 4 ข้อ คือ

- หยิน-หยางตรงกันข้ามกัน วัตถุหรือปรากฏการณ์ธรรมชาติประกอบด้วยลักษณะสองด้านที่ตรงข้ามกัน คือ หยินและหยาง หยินและหยางจะต้องอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่งเดียวโดยที่ต่างฝ่ายต่างควบคุมซึ่งกันและกัน และต่อสู้กัน ปกติหยินหยางจะสามารถ อยู่ด้วยกันได้ในภาวะที่สมดุล

- หยิน-หยาง พึ่งพาอาศัยกัน ใช้ประโยชน์ซึ่งกันและกัน หยินพึ่งพาหยาง หยางพึ่งพาหยิน ต่างฝ่ายจะคงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายตรงข้ามอยู่ได้ หยินหยางจะแยกจากกันไม่ได้ เช่น ไม่มีกลางวันก็ไม่มีกลางคืน ไม่มีกลางคืนก็ไม่มีกลางวัน ไม่มีร้อนก็ไม่มีหนาว ไม่มีหนาวก็ไม่มีร้อน ชีวิตประกอบด้วยร่างกาย (หยิน) และการทำหน้าที่ (หยาง) ร่างกายเป็นรากฐานของการทำงาน (หยาง) เพื่อสร้างสารหล่อเลี้ยงร่างกายคือ หยิน สารหล่อเลี้ยงร่างกายเพียงพอ จึงทำให้ร่างกายทำงานปกติ หยิน-หยาง ต้องพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ด้วยกันในภาวะสมดุลแยกกันอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ ถ้ามีหยิน หรือหยางอย่างเดียวย่างร่างกายก็จะดับสูญ

- หยิน-หยาง เปลี่ยนแปลงขึ้นลง หมายถึง หยินและหยางเป็นฝ่ายตรงข้ามกันพึ่งพาอาศัยกัน ต่อสู้กัน แต่หยินและหยางก็ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตลอดเวลา แต่อยู่ในขอบเขตที่จำกัด ทำให้หยิน-หยาง ยังอยู่ในภาวะที่สมดุล

- หยิน-หยาง เปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกัน เมื่อหยินหรือหยางมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงถึงระดับหนึ่ง หยินที่เพิ่มขึ้น สามารถเปลี่ยน เป็นหยาง หยางที่เพิ่มขึ้นสามารถเปลี่ยนเป็นหยินได้ ตัวอย่างเช่น “หนาวจัดเปลี่ยนเป็นร้อน” “ร้อนจัดเปลี่ยนเป็นเย็น” ในร่างกายก็มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงและมีการเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกันของหยินกับหยาง สารหล่อเลี้ยง ร่างกาย (หยิน) เปลี่ยนเป็นพลังงาน (หยาง) พลังงานก็ถูกใช้ไปเพื่อสร้างสารหล่อเลี้ยงร่างกาย ช่วยเปลี่ยนแปลงซึ่งกันและกันไปมาเช่นนี้เพื่อให้ อยู่ในภาวะสมดุล

คุณสมบัติของหยิน-หยาง ทั้ง 4 ประการ ที่กล่าวข้างต้นเป็นรายละเอียดพื้นฐานของทฤษฎีหยิน-หยาง ซึ่งมีความสัมพันธ์ กันและมีผลกระทบซึ่งกันและกัน การทำความเข้าใจคุณสมบัติเหล่านี้อย่างถ่องแท้ จะช่วยให้สามารถเอาทฤษฎีหยิน- หยางไป ประยุกต์ใช้ในทางคลินิกได้อย่างง่ายดายในเรื่องการปรับสมดุลร่างกายให้อยู่ในภาวะสมดุล⁽²⁾

4. ยาจีนหวงฉี (黄芪: Astragalus)

ยาจีน หวงฉี มีชื่อเรียกอีกชื่อที่คนไทยเชื้อสายจีนคุ้นเคยเป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว เรียกว่า “อั้งกี” และมีชื่อเรียก ทาง วิทยาศาสตร์ว่า Astragalus membranaceus (Fisch.) Bge.var.mongholicus (Beg.) Hsiao หรือ A. membranaceus (Fisch) Bge. ส่วนที่นำมาใช้คือส่วนราก แหล่งปลูกที่สำคัญอยู่ที่เมืองมองโกลเลียเขตใน (内蒙古) เมืองซานซี (山西) เมืองเฮยหลงเจียง (黑龙江) ฤดูการเก็บเกี่ยวของพืชชนิดนี้คือฤดูใบไม้ผลิและฤดูใบไม้ร่วงหรือในช่วงเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน การนำมาใช้

จะชุดและนำส่วนรากมาล้าง หั่นเป็นแผ่น แล้วนำมาตากแดด การนำยาหวงฉี มาใช้อาจตากแดดแล้วนำมาใช้เลย ซึ่งเรียกว่าการใช้สดเรียกว่าเชิงหวงฉี หรือนำมาผัดกับน้ำผึ้งก่อนค่อยนำมาใช้ ซึ่งเรียกว่าจื่อหวงฉี ซึ่งการใช้สด และการใช้แบบผัดน้ำผึ้งจะมีฤทธิ์ยาที่แตกต่างกัน คือ หวงฉีสด หรือเชิงหวงฉี (生黄芪) มีสรรพคุณรักษาอาการระดับภายนอกหรือกลุ่มอาการภายนอกต่างๆ ยาจีนหวงฉีที่ผ่านกระบวนการผัด หรือจื่อหวงฉี (炙黄芪) มีสรรพคุณรักษาอาการเกี่ยวกับอวัยวะภายในร่างกาย⁽³⁾

1) บทบาทยาหวงฉี ที่ใช้ในการป้องกันโรค

ในการตรวจวินิจฉัยโรคและรักษาโรคด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีน มีการสืบทอดต่อกันมานานนับ 2,000 ปี เป็นการถ่ายทอดความรู้กันมาจนถึงปัจจุบัน หลักการซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานในศาสตร์แพทย์จีนมีทฤษฎีหยิน-หยาง โดยอยู่ภายใต้แนวคิดที่ว่าโรคภัยไข้เจ็บทั้งหลายเกิดจากการที่ภาวะหยิน-หยางในร่างกายเราเสียสมดุล เพราะฉะนั้นหลักการรักษาด้วยศาสตร์การแพทย์จีน จึงมุ่งเน้นไปที่ปรับสมดุลร่างกายสิ่งใดมีมากเกินไปก็ขั้บระบายออกมา สิ่งใดที่พร่องไปก็ใช้ยาบำรุงเข้าไป

ในตำราศาสตร์การแพทย์แผนจีนหวงตี๋เนยจึงมีประโยคหนึ่งกล่าวไว้ว่า “เว่ยปั้งฝางเปี่ยน อี้ปั้งฝางจ่วน ไช้ไ้วฝางฝู่” “未病防变”、“已病防转”、“瘥后防复” แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “โรคยังไม่เกิดก็ให้ป้องกันไว้ก่อน หากเกิดโรคแล้วก็ให้ป้องกัน มิให้โรคลุกลามหนักขึ้นและ หากหาย จากโรคแล้วก็ป้องกันไม่ให้เกิดโรคซ้ำอีก” ซึ่งถือเป็นแนวความคิดเรื่องจื่อเว่ยปั้ง (治未病) หรือการป้องกันก่อนเกิดโรค จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าแพทย์จีนมีวิวัฒนาการเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคระบาดที่ค่อนข้างมีลักษณะพิเศษ ยกตัวอย่าง ยาจีนหวงฉี (黄芪: Astragalus) ที่นำมาใช้ในการป้องกันโรค เนื่องจากยาหวงฉี มีสรรพคุณในการบำรุงชี่ (ลมปราณ) ในร่างกาย ด้วยยาวิ่งเข้าสู่เส้นลมปราณ ม้าม และปอด จึงมีสรรพคุณในการรักษาโรคในระบบปอด หรือทางเดินหายใจ นอกจากนี้ ยังมีการทดลองโดยการฉีดยาที่เป็นสารสกัดจากยาหวงฉี ฉีดเข้ากล้ามเนื้อของหนูซึ่งที่เป็นโรคผิวหนังเรื้อรัง โรคเรื้อรัง ผลปรากฏว่าต่อต้านการเกิดออกซิเดชั่น ทำให้แผลหายเร็วขึ้นและลดผลข้างเคียงจากการใช้ยาเคมี⁽⁴⁾

2) บทบาทยาหวงฉี ที่ถูกนำมาใช้ทางคลินิก

บทบาทยาหวงฉี ที่ถูกนำมาใช้ในทางคลินิกไม่ได้มีเฉพาะนำมาใช้ในโรคทางเดินหายใจหรือโรคปอดเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาใช้ในโรคหัวใจ มะเร็ง กระดูก อีกด้วย อาทิเช่น ถานซือตง (谭事东) เขียนประสบการณ์ทางคลินิกของตนเองทางคลินิกเป็นเวลากว่า 20 ปี ในการรักษาคนไข้โดยใช้ยาหวงฉีเป็นยาหลักในการเข้าตำรับยา รายที่ 1 คนไข้เพศหญิง อายุ 52 ปีมีอาการใบหน้าเขียวคล้ำซีดช้ำ เนื่องจากวันก่อนไปเที่ยวป็นเขาแล้วโดนลมเย็นปะทะโดยตรงที่ใบหน้า จากการซักประวัติ วินิจฉัยด้วยศาสตร์แพทย์จีนได้ว่า คนไข้มีอาการเลือดและลมปราณพร่อง จึงได้เปิดยาจีนตำรับ ตั้งกู่ปูเสวียทางเหอเซียน เจิ้งซันเจียเว่ยโดยในยาตำรับนี้มียาหวงฉีถึง 120 กรัม โดยให้คนไข้รับประทานต่อเนื่องเป็นเวลา 20 วัน โดยทานวันละ 3 ครั้งหลังอาหาร คนไข้มีอาการกลับมาเป็นปกติ รายที่ 2 คนไข้เพศหญิงอายุ 62 ปี มีอาการปวดที่เข่าทั้งสองข้าง และมีอาการบวม และมีประวัติเป็นโรคเกาต์ จึงเปิดยาตำรับ หวงฉีกุ้ยจื่ออุทโหวทาง โดยในตำรับนี้ได้มีตัวยาหวงฉีถึง 120 กรัม ให้คนไข้ทานต่อเนื่อง 1 คอร์สหรือประมาณ 10 วัน คนไข้มีอาการปวดเข่าทุเลาลงและเริ่มงอขาได้ จึงให้ทานต่อเนื่องเป็นเวลา 2 ปีคนไข้มีอาการดีขึ้นเกือบเป็นปกติ และรายที่ 3 คนไข้ชายอายุ 42 ปีเป็นโรคไตมีอาการบวมทั่วร่างกาย ใบหน้าซีดดูไม่มีชีวิตชีวา

ปวดขา จึงเปิดยาดำรับเงินอยู่ทาง โดยในตำรับนี้มีตัวยาหวงฉีเป็นยาหลักใส่ในปริมาณ 90 กรัม ให้คนไข้ทานต่อเนื่องเป็นเวลาสองเดือน อาการบวม น้ำหายใจเป็นปกติ⁽⁵⁾ หลินฮั่นฝางและคณะ ได้ทำการศึกษาคุณสมบัติพิเศษของยาหวงฉี ซึ่งมีรสยาอุ่นหวาน การออกฤทธิ์ยาอยู่ที่ อวัยวะม้าม ปอด เป็นยาหลักที่ใช้บ่อยทางคลินิกในการบำรุงลมปราณหรือซี่โครงร่างกาย หลินฮั่นฝางและคณะได้ทำการทดลอง กับคนไข้ที่มีอาการปวดไม่ชัด โรคความจำสั้น และโรคไฮโปไทรอยด์ ก็มีผลการรักษาที่น่าพอใจ⁽⁶⁾

3) บทบาทยาจินหวงฉีที่ถูกนำมาใช้ในการรักษาโรคติดเชื้อทางเดินปอดไวรัสโคโรนา 2019

ในช่วงที่โรคระบาดในจีนช่วงไตรมาสแรกของปี ค.ศ. 2020 ที่ผ่านมามีแพทย์ในมณฑลและพื้นที่ต่างๆ มีการใช้ศาสตร์ แพทย์จีนเข้าไปร่วมรักษากับการแพทย์แผนตะวันตกด้วย โดยใช้ยาจีนและการฝังเข็ม ซึ่งผลการรักษาค่อนข้างดี

ทางโรงพยาบาลต่างๆ ได้มีการแยกคนไข้ออกมาในรายที่ไม่เป็นหนัก ให้กลับไปรักษาตัวที่บ้าน และให้คนไข้ที่เป็นโรคนี้ออกจากโรงพยาบาลเป็นจำนวนมาก ทั้งในรายที่ยังไม่หายอย่างสมบูรณ์ ซึ่งคนไข้ส่วนใหญ่จะมีภาวะเลือดและลมปราณพร่องเพราะฉะนั้นในระยะนี้ จึงมีการให้ยาจีนเพิ่มเข้าไปเพื่อช่วยบำรุง เพิ่มภูมิต้านทาน และป้องกันมิให้เกิดโรคซ้ำอีก โดยตำรับยาที่โรงพยาบาลใช้ในการป้องกันสำหรับกลุ่มคนทั่วไป มีดังนี้

ตารางที่ 1 ตำรับยาที่มียาหวงฉี ที่ใช้ในเมืองต่างๆ ในประเทศจีนในกลุ่มคนทั่วไปเพื่อใช้ในการป้องกันโรค⁽⁷⁻¹⁸⁾

ชื่อตำรับ	ชื่อตัวยาในตำรับ
เป่ย์จิง 北京 ⁽⁷⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 9 กรัม, เป่ย์ซาเซิน 北沙参 9 กรัม, จื่อหมู่ 知母 9 กรัม, จินเหลียนฮัว 金莲花 5 กรัม, เหลียนเซียว 连翘 9 กรัม, ซางจู๋ 苍术 9 กรัม, เจี้ยเกิง 桔梗 6 กรัม
เจียงซี 江西 ⁽⁸⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 12 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม, ไป่จู๋ 白术 10 กรัม, จินอันฮัว 金银花 10 กรัม, เหลียนเซียว 连翘 10 กรัม, กั๋วจ้ง 贯众 6 กรัม, เผ่ยหลาน 佩兰 10 กรัม, เฉินผี 陈皮 10 กรัม, ซางจู๋ 苍术 10 กรัม, เจี้ยเกิง 桔梗 10 กรัม
หูเป่ย์ 湖北 ⁽⁹⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 10 กรัม, เฉ่าไป่จู๋ 炒白术 10 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม, กั๋วจ้ง 贯众 6 กรัม, จินอันฮัว 金银花 10 กรัม, เผ่ยหลาน 佩兰 10 กรัม, เฉินผี 陈皮 6 กรัม
ซานตง 山东 ⁽¹⁰⁾	เซิงหวงฉี 黄芪 12 กรัม, เฉ่าไป่จู๋ 炒白术 9 กรัม, ฝางเฟิง 防风 6 กรัม, ไท่จีเซิน 太子参 12 กรัม, หวิ้นหลิง 云苓 12 กรัม, เฉินผี 陈皮 6 กรัม, เหลียนเซียว 连翘 9 กรัม, จินอันฮัว 金银花 9 กรัม, จื่อซูเย่ 紫苏叶 6 กรัม, จื่อกันเช่า 炙甘草 3 กรัม

ตารางที่ 1 (ต่อ) ตำรับยาที่มียาหวงฉี ที่ใช้ในเมืองต่างๆ ในประเทศจีนในกลุ่มคนทั่วไปเพื่อใช้ในการป้องกันโรค⁽⁷⁻¹⁸⁾

ชื่อตำรับ	ชื่อตัวยาในตำรับ
ชานซี ⁽¹¹⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 15 กรัม, เฉ่าไปจู๋ 炒白术 10 กรัม, ฝางเฟิง 防风 6 กรัม, จื่อไปเหอ 炙百合 30 กรัม, สือหู 石斛 10 กรัม, ลีผี 梨皮 30 กรัม, เจี้ยเก็ง 桔梗 10 กรัม หูเกิน 芦根 30 กรัม, เซิงกันเช่า 生甘草 6 กรัม
ไห่หนาน ⁽¹²⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 9 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม, เฉ่าไปจู๋ 炒白术 15 กรัม, เฉียนหู 前胡 10 กรัม, หู่เซียง 藿香 10 กรัม, เซิงอี้เหริน 生薏苡仁 15 กรัม, เซิงกันเช่า 生甘草 3 กรัม
เหอหนาน ⁽¹³⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 9 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม, เฉ่าไปจู๋ 炒白术 15 กรัม, เฉียนหู 前胡 10 กรัม, หู่เซียง 藿香 10 กรัม, เซิงอี้เหริน 生薏苡仁 15 กรัม, เซิงกันเช่า 生甘草 3 กรัม
กว่างตง ⁽¹⁴⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 30 กรัม, จินอันฮัว 金银花 10 กรัม, หูเกิน 芦根 15 กรัม, เหลียนเซียว 连翘 10 กรัม, มายตง 麦冬 15 กรัม, ผู่หลิง 茯苓 15 กรัม, ไปจู๋ 白术 15 กรัม, มายหย่า 麦芽 15 กรัม, จวีฮัว 菊花 10 กรัม
เจ้อเจียง ⁽¹⁵⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 15 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม, เฉ่าไปจู๋ 炒白术 10 กรัม, ไทจีเซิน 太子参 10 กรัม, สือหู 石斛 6 กรัม, มายตง 麦冬 3 กรัม, จินอันฮัว 金银花 3 กรัม, หู่เซียง 藿香 5 กรัม, อี้เหริน 薏苡仁 10 กรัม, ซางจู๋ 苍术 5 กรัม, โย่ฝู่ 厚朴 5 กรัม, จินอันฮัว 金银花 5 กรัม
เหอเป่ย์ ⁽¹⁶⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 12 กรัม, จินอันฮัว 金银花 15 กรัม, หู่เซียง 藿香 10 กรัม, ฝางเฟิง 防风 10 กรัม
จงหนานซานทวนต๋ย ⁽¹⁷⁾	ฉายหู 柴胡 10 กรัม, เซิงหวงฉี 黄芪 9 กรัม, อี้เหริน 薏苡仁 15 กรัม, ซางจู๋ 苍术 10 กรัม, มายตง 麦冬 15 กรัม, เป่ย์ซาเซิน 北沙参 15 กรัม, เซิงกันเฉ่า 生甘草 10 กรัม, จินอันฮัว 金银花 15 กรัม, เจียงฉ่าน 僵蚕 10 กรัม, ฉ่านอี 蝉衣 5 กรัม, ต้าฮวง 大黄 5 กรัม, เจียงฮวง 姜黄 10 กรัม
หัวจงเคอต้าฝู่สู่อี้เหวี่ยน ⁽¹⁸⁾	เซิงหวงฉี 生黄芪 15 กรัม, ไปจู๋ 白术 12 กรัม, ฝางเฟิง 防风 12 กรัม, ก้วยจื่อ 桂枝 10 กรัม, ไปสาว 白芍 10 กรัม, ไทจีเซิน 太子参 12 กรัม, เหลียนเซียว 连翘 10 กรัม, หู่เซียง 藿香 10 กรัม, ซางจู๋ 苍术 10 กรัม, เซิงกันเฉ่า 生甘草 6 กรัม

จากการสังเกตของผู้เขียน พบว่าในตำรับยาที่ใช้ในการป้องกันโรคหลายตำรับในโรงพยาบาล มีการใช้ตัวยางหวงฉีเป็นจำนวนมากจึงอยากกล่าวถึงตัวยางหวงฉีกับบทบาท ที่ถูกนำมาใช้เป็นยาประกอบหลักในตำรับยาจีนเพื่อใช้ในการป้องกันโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 นี้ในตำราเป็นเผ่าฮุยเหียน言(本草汇言) มีการบันทึกไว้ว่า ยาหวงฉี มีสรรพคุณในการบำรุงปอดบำรุงม้าม ขับลมขับพิษออกไปจากร่างกาย นอกจากนี้ยังช่วยด้านการอักเสบ ด้านไวรัส และเสริมภูมิคุ้มกันด้านในแก่ร่างกายอีกด้วย⁽¹⁹⁾

ข้อบ่งใช้ หวงฉีสด หรือเชิงหวงฉี มีสรรพคุณรักษาอาการระดับภายนอกหรือกลุ่มอาการภายนอกต่างๆ ยาหวงฉีที่ผ่านกระบวนการผัดหรือมีชื่อเรียกชื่อหวงฉี(炙黄芪) มีสรรพคุณรักษาอาการเกี่ยวกับอวัยวะภายในร่างกาย

ตำราจินจูหนาง(珍珠囊) มีบันทึกไว้ว่า หวงฉี รสหวานอุ่น มีสรรพคุณในการบำรุงกลุ่มอาการพร่องต่างๆ ในร่างกาย บำรุงลมปราณ บำรุงม้าม กระเพาะ ลดความร้อนในระดับผิวหนัง ขับหนอง ระบายปอด ช่วยให้เลือดหมุนเวียน และช่วยบำรุงเลือด ขับหนองที่อยู่ภายในร่างกาย จากสรรพคุณดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นเหตุผลที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการเอามา ใช้ตำรับ เป็นยาในการรักษาและป้องกันโรคระบาดจากเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในครั้งนี้

ยาหวงฉี มีรสหวาน ฤทธิ์อุ่นเล็กน้อย ฤทธิ์ยาสามารถเข้าสู่เส้นลมปราณม้ามและปอด เพราะฉะนั้นจึงมีสรรพคุณในการบำรุงปอดและม้าม อวัยวะปอด ในศาสตร์แพทย์จีน มิได้มีหน้าที่เฉพาะควบคุมการหายใจและหมุนเวียนออกซิเจนในร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีหน้าที่ช่วยในการหมุนเวียนลมปราณทั้งหมดในร่างกาย รวมถึงหมุนเวียนสารเหลวในร่างกายอีกด้วย ในศาสตร์แพทย์จีน ยังมีหน้าที่ในการดูดซึมสารอาหารไปเลี้ยงส่วนต่างๆ ของร่างกาย ควบคุมการหมุนเวียนขนถ่ายสารเหลวในร่างกาย และควบคุมการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อในร่างกายอีกด้วย⁽¹⁹⁾

สรรพคุณของยาหวงฉี คือบำรุงลมปราณ บำรุงปอด บำรุงม้าม ขับปัสสาวะ ขับพิษ และเสริมสร้างกล้ามเนื้อในร่างกาย จะเห็นได้ว่ายาหวงฉีมีสรรพคุณในการบำรุงเป็นหลักจึงเหมาะกับผู้ป่วยที่มีภาวะร่างกายอ่อนแอ ผู้ป่วยเด็ก และคนชรา ที่ภูมิคุ้มกันร่างกายต่ำเป็นอย่างมาก สำหรับการรับประทานยาจีนหวงฉีเพื่อใช้ในการป้องกันโรค สามารถทำได้โดยรับประทานต้มเป็นน้ำชารับประทาน ข้อบ่งใช้ในการรับประทานยากรณีรับประทานเป็นตำรับ จะอยู่ที่ 15-30 กรัม ในการรับประทานโดยต้มเป็นยาตัวเดียวคือ ประมาณ 10-20 กรัม ต่อน้ำ 300 มิลลิลิตร แต่อย่างไรก็ตามการใช้ยาจีน ควรใช้ภายใต้การกำกับดูแลของแพทย์จีน และการรับประทานยาสมุนไพร ไม่ควรรับประทานเป็นยาตัวเดียวต่อเนื่องเป็นเวลานานเกิน ควรรับประทานเข้ากันเป็นตำรับภายใต้คำแนะนำ และการตรวจวินิจฉัยและประเมินสภาวะร่างกายด้วยแพทย์แผนจีนก่อน เนื่องจากสภาวะร่างกายของแต่ละบุคคลมีภาวะอาการที่ไม่เหมือนกัน มิฉะนั้นยาที่ใช้เพื่อรักษาโรคอาจกลายเป็นยาพิษทำร้ายร่างกายก็เป็นได้

ในระบบสาธารณสุขสุขภาพประเทศจีน ในการรักษาโรค ผู้ป่วยจะได้รับยาแผนปัจจุบันควบคู่กับยาสมุนไพรจีน หรือเรียกว่า เป็นการใช้ศาสตร์การแพทย์แผนตะวันตกและตะวันออกรักษาควบคู่กัน เพื่อผลการรักษาและเพื่อประโยชน์ของคนไข้เป็นหลัก ทำให้ผลการรักษามีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ป่วยฟื้นตัวได้เร็ว ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและการมีอายุยืนยาวขึ้นของผู้ป่วย ยาสมุนไพรจีน มิได้มีประโยชน์เพียงแต่รักษาโรคได้เท่านั้น ยาสมุนไพรจีนนั้นเป็นยาที่ส่งเสริม บำรุงร่างกาย เสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันโรคได้อีกด้วย ใช้

เป็นยาเพื่อปรับให้ร่างกายเข้าสู่สภาวะสมดุลจากการที่ร่างกายเสียสมดุลแล้วทำให้เกิดอาการผิดปกติบางอย่าง
ที่การแพทย์แผนปัจจุบันไม่สามารถรักษาได้

โดยสรุปแล้ว แนวคิดการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพถือว่าเป็นแก่นหลักของศาสตร์การแพทย์
แผนจีน ซึ่งมีอยู่สามหลักคือ การป้องกันโรค การส่งเสริมและการรักษาสุขภาพ เพื่อป้องกันการลุกลามหลัง
เกิดโรค และการดูแลสุขภาพหลังหายจากโรค ซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนได้กล่าวถึงหลักการป้องกันโรคก่อน
โดยการใช้ยาจีนในการช่วยบำรุง“เจิ้งชี่”หรือลมปราณคุ้มครองร่างกาย เพื่อเสริมสมรรถภาพร่างกายให้
มีความสามารถในการป้องกันโรคอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. โกวิท คัมภีรภาพ. ยาจีน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี; 2551: 2-4.
2. โกวิท คัมภีรภาพ. ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี; 2552: 19-21.
3. Xuemin G, Yongyan W. Chinese Pharmacy. Beijing, China: Zhongguozhongyiyao; 2019.
4. Yunbo W, Yao Z, Cao M. Research Progress of Astragalus in Clinical Application 黄芪在
临床应用中的研究进展. World Latest Medicine Information 药物研究; 2016: 216-7.
5. Shidong T. Examples of Reusing Astragalus in Clinical Application 重用黄芪的临床举隅.
Medical Information: 2011.
6. Hanfang L, Shaolin Z, Xiufang Z. Experience of Clinical Application of Astragalus 黄芪临
床应用体会. Jiangxi Traditional Chinese Medicine 江西中医药; 2009: 57-8.
7. Beijing Administration of Traditional Chinese Medicine. Beijing's Pneumonia Prevention
and Treatment Plan for New Coronavirus Infection (Version2) 北京市新型冠状病毒感染
的肺炎防治方案(第二版) [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from:
http://zyj.beijing.gov.cn/sy/tzgg/202001/t20200130_1621630.html
8. Jiangxi Provincial Health Commission. Traditional Chinese Medicine Prevention and
Treatment Plan for Pneumonia Caused by New Coronavirus Infection in Jiangxi
Province (Trial) 江西省新型冠状病毒感染的肺炎中医药防治方案(试行) [Internet].
2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from:
<http://hc.jiangxi.gov.cn/doc/2020/01/25/137657.shtml>
9. Wei Q. Chinese Medicine Preventive Medicine for New Coronavirus: Hubei Releases
Guidelines for Diagnosis and Treatment of New Corona Pneumonia 新冠病毒的中医预
防药. 湖北发布新冠肺炎诊疗指南 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from:
<https://xw.qq.com/cmsid/20200123A0INVH00?f=newdc>
10. Shandong Provincial Health Committee. Pneumonia Protection Against New
Coronavirus Infection (Chinese Medicine Prevention Program) 新型冠状病毒感染的肺
炎防护(中医药预防方案) [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from:
http://wsjkw.shandong.gov.cn/ztzl/rdzt/wzyz/yxzs/202002/t20200204_2514803.html

11. Shanxi Provincial Health Commission. Notice of the Shaanxi Provincial Health Commission on Printing and Distributing the Chinese Medicine Prevention and Treatment Plan for Pneumonia Caused by New Coronavirus Infection 陕西省卫生健康委关于印发新型冠状病毒感染的肺炎中医药防治方案的通知 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: http://sxwjw.shaanxi.gov.cn/art/2020/1/23/art_10_67378.html
12. Hainan Provincial People's Government Network · Hainan Province Issues Chinese Medicine Prevention and Treatment Plan for New Coronavirus Pneumonia 海南省发布新型冠状病毒感染的肺炎中医药防治方案 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: <http://www.hainan.gov.cn/hainan/5309/202002/fdea098b24fa4499bb9c1b1a46ebafc1.shtml>
13. Henan Provincial Administration of Traditional Chinese Medicine. Henan Province Issued a Chinese Medicine Prevention Plan for Pneumonia Caused by New Coronavirus Infection 河南省发布新型冠状病毒感染的肺炎中医药预防方案 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: <http://www.tcm.gov.cn/hydt/1700.htm>
14. Guangdong Provincial Bureau of Traditional Chinese Medicine. Regarding the Issuance of the TCM Treatment Plan for Pneumonia Caused by the Novel Coronavirus Infection in Guangdong Province (Trial Version 1) 关于印发广东省新型冠状病毒感染的肺炎中医药治疗方案 (试行第一版) [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: http://szyy.gd.gov.cn/zwgk/gsgg/content/post_2879085.html
15. Quzhou Traditional Chinese Medicine Hospital. Zhejiang Province New Coronary Pneumonia Chinese Medicine Prevention and Treatment Program Released 浙江省新冠肺炎中医药防治方案发布 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: <http://www.qzszyy.com/home/info/10093>
16. Hebei Provincial Health Commission. Regarding the Issuance of the Pneumonia Diagnosis and Treatment Plan for the New Coronavirus Infection in Hebei Province (Trial Version 2) 关于印发河北省新型冠状病毒感染的肺炎诊疗方案 (试行第二版) [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: <http://www.hebwst.gov.cn/index.do?templet=content&id=396243&cid=43>
17. Country Release. Chinese medicine prescriptions with an effective rate of over 90% have been screened out. Zhong Nanshan's team has issued a prescription for the prevention of new coronary pneumonia 已筛出有效率超 90%的中医药方剂 钟南山团队开出新冠肺炎预防处方 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 14]. Available from: http://www.sohu.com/a/371355958_339812

18. Hubei Party Building Information Portal. Tongji Hospital released the latest version of Chinese medicine diagnosis, treatment and prevention plan for new coronary pneumonia 同济医院发布最新版新冠肺炎中医诊疗及预防方案 [Internet]. 2020 [cited 2020 Feb 13]. Available from: <http://www.hbdysh.cn/2020/0208/54807.shtml>
19. Xuemin G. For professional use of Chinese medicine. Beijing, China: China Traditional Chinese Medicine Press; 2008:501-2.